

VILNIAUS APYGARDOS PROKURATŪRA

Asociacijai „Antakalniečių bendruomenė“
jasiunaite@gmail.com

2022-03-04 Nr. 2S- 560

DĖL PRAŠYMO IŠNAGRINĖJIMO

Pranešame, kad pagal Jūsų prašymą, Vilniaus apygardos prokuratūroje gautą 2021-12-07 reg. Nr. AP-31649, Vilniaus apygardos prokuratūroje 2022-03-02 priimtas nutarimas atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės Nr. 2VI-21.

Vadovaujantis Prokuratūros įstatymo 19 str. 5 d., Lietuvos Respublikos prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatai, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012-08-23 įsakymu Nr. I-268, 16.5 p., 18.3 p., Rekomendacijų dėl viešojo intereso gynimo, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2018-06-26 įsakymu Nr. I-218, 48.2 p., 48.6 p., 2022-03-02 nutarimą atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės Nr. 2VI-21 turite teisę apskųsti Vilniaus apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus vyriausiajam prokurorui, Vilniaus apygardos vyriausiajam prokurorui arba Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokurorui, skundą per Generalinę prokuratūrą paduodant per 30 dienų nuo pranešimo gavimo dienos.

PRIDEDAMA. 2022-03-02 nutarimas atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės Nr. 2VI-21 (7 lapas).

Viešojo intereso gynimo skyriaus prokurorė

Eidivalda Meškienė

Tel. (8 5) 2500 974; el. p.: Eidivalda.Meskiene@prokuraturos.lt

VILNIAUS APYGARDOS PROKURATŪRA

NUTARIMAS ATSISAKYTI TAIKYTI VIEŠOJO INTERESO GYNIMO PRIEMONES

2022 m. kovo 2 d. Nr. 2VI-21
Vilnius

Vilniaus apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokurorė Eidivalda Meškienė, išnagrinėjusi Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse persiustą asociacijos „Antakalniečių bendruomenė“ prašymą dalyje dėl valstybinės žemės panaudos ir servituto nustatymo, 2021-12-07 reg. Nr. AP-31649,

n u s t a t ė :

Vilniaus apygardos prokuratūroje gautas Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse raštas „Dėl valstybinės žemės panaudos sutarties teisėtumo ir servitutų nustatymo pagrįstumo“, Vilniaus apygardos prokuratūroje 2021-12-07 reg. Nr. AP-31649 (toliau – ir Prašymas), kuriame nurodoma, jog Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse (toliau – Vyriausybės atstovas) gavo asociacijos „Antakalniečių bendruomenė“ (toliau – Asociacija) 2021-10-28 raštą Nr. SD-2021/10/28, kuriame Vyriausybės atstovo prašoma imtis priemonių ir padėti išsaugoti Sapiegų parką. Be kitų rašte keliamų klausimų, prašoma išsiaiškinti, ar 2015 m. rugsėjo 8 d. sutartis Nr. 49SUN-440–(14.49.58.) su Nacionaline žemės tarnyba (toliau – ir NŽT) neprieštarauja Valstybinių parkų nuostatomis, patvirtintiems Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-08-28 nutarimo Nr. 1239 1 punktu. Asociacijos rašte taip pat keliamas klausimas dėl leidimo Valstybinės reikšmės parke važinėti transporto priemonėmis. Vyriausybės atstovas kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybę, prašydamas pateikti šios sutarties kopiją, bei paaiškinti, kokiu pagrindu leista Sapiegų parke įrengti automobilių stovėjimo vietas, važinėti automobiliais. Vilniaus miesto savivaldybė 2021-11-29 rašte nurodė, kad dėl VŠĮ Vilniaus technologijų ir meno centro 2015-09-08 sutarties Nr.49SUN-440–(14.49.58.), sudarytos su Nacionaline žemės tarnyba, turinio reikėtų kreiptis į Nacionalinę žemės tarnybą. O dėl transporto priemonių važinėjimo Sapiegų parko teritorijoje nurodyta, kad Sapiegų parko teritorijoje automobilių transportas juda ar yra statomas tik servitutais nustatytose vietose. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 2 straipsniu, Vyriausybės atstovai vykdo tik savivaldybių administracinę priežiūrą. Šiuo atveju, iš savivaldybės pateiktos informacijos galima daryti išvadą, kad savivaldybė nėra sutarties su NŽT šalis, todėl ir šios sutarties teisėtumo vertinimas nėra priskirtas Vyriausybės atstovo kompetencijai. Vadovaujantis Žemės įstatymo 23 str. 1 d., administraciniu aktu servitutą nustato ne savivaldybės institucijos, o Nacionalinė žemės tarnyba vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimu. Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 32 str. 3 d. 15 p. nustatyta, kad NŽT, kai yra pagrindas manyti, kad viešasis interesas pažeistas valstybinės žemės naudojimo, valdymo ir disponavimo ja srityje, kreipiasi į teismą dėl viešojo intereso gynimo, išskyrus atvejus, kai viešasis interesas pažeistas dėl Nacionalinės žemės tarnybos arba institucijų, kurių funkcijas ji perėmė, veiksmų ar neveikimo. Tais atvejais, kai viešasis interesas pažeistas dėl Nacionalinės žemės tarnybos arba institucijų, kurių funkcijas ji perėmė, veiksmų ar neveikimo, Nacionalinė žemės tarnyba dėl viešojo intereso gynimo kreipiasi į prokuratūrą. Įvertinęs tai, kad šiuo atveju, be kitų rašte keliamų klausimų, yra prašoma įvertinti ir valstybinės žemės panaudos sutartį, kurios viena iš šalių yra NŽT, tai, kad servitutas, suteikiantis teisę transporto priemonėmis važinėti valstybinės

Biudžetinė įstaiga, Rinktinės g. 5A, LT-01515 Vilnius.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288603320

Apygardos prokuratūros duomenys: biudžetinės įstaigos filialas Rinktinės g. 5A, LT-09201 Vilnius, filialo kodas 191884691
tel. (8 5) 266 2505, faks. (8 5) 273 4253, el. p. vilnius@prokuraturos.lt

reikšmės parko teritorijoje, nustatytas NŽT sprendimu, vadovaudamasis Žemės įstatymo 32 str. 3 d. 15 p. bei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 str. 4 d., Vyriausybės atstovas persiuntė Vilniaus apygardos prokuratūrai pagal kompetenciją nagrinėti Asociacijos raštą, kiek tai susiję su minimos 2015-09-08 sutarties Nr.49SUN-440-(14.49.58.) teisėtumu bei servituto nustatymu.

Prašymo, reg. Nr. AP-31649, nagrinėjimo metu gauti duomenys iš VI Registrų centro, Nacionalinės žemės tarybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus, Nekilnojamojo kultūros paveldo registro, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus teritorinio skyriaus.

Nekilnojamojo kultūros paveldo registro duomenimis, Sapiegų rezidencijos, Trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso parkas (unikalus objekto kodas 25773, kodas registre iki 2005-04-19: G246K3) (toliau – ir Sapiegų parkas) priklauso Sapiegų rezidencijos, Trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių kompleksui (unikalus objekto kodas 762).

Sapiegų rezidencijos, Trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso parkas (unikalus objekto kodas 25773, kodas registre iki 2005-04-19: G246K, Lietuvos Respublikos kultūros paminklų sąrašė: AtR57) įregistruotas registre 2001-03-13; statusas – paminklas; objekto reikšmingumo lygmuo – nacionalinis; vertingųjų savybių pobūdis – architektūrinis (lemiantis reikšmingumą unikalus), kraštovaizdžio, želdynų (lemiantis reikšmingumą retas).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-08-25 nutarimu Nr. 1239 „Dėl valstybinės reikšmės parkų nuostatų ir valstybinės reikšmės parkų sąrašo patvirtinimo“ Sapiegų rezidencijos, Trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso parkas patvirtintas valstybinės reikšmės parkų sąrašė (eilės Nr. 26).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-07-02 nutarimu Nr. 669 paskelbtos valstybės saugomo Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso dalys – pavieniai kultūros paveldo objektai, kuriems suteiktas nacionalinio reikšmingumo lygmuo, kultūros paminklais, tame tarpe - Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso parkas, unikalus kodas Kultūros vertybių registre – 25773.

Lietuvos Respublikos kultūros ministras 2010-04-19 įsakymu Nr. 3V-232 „Dėl Sapiegų rezidencijos, Trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso (unikalus kodas Kultūros vertybių registre: 762) paskelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“ paskelbė kompleksinį kultūros paveldo objektą – Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių kompleksą (unikalus kodas Kultūros vertybių registre: 762) valstybės saugomu bei patvirtino Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 762) Vilniaus m. sav., Antakalnio g.; Smėlio g.; L. Sapiegos g., nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį planą (teritorijos ir apsaugos zonos ribų planą bei paveldotvarkos projektą). Specialiajame plane, vertybės teritorijos tvarkymo reglamente nurodyta, kad Sapiegų parko takų dangos gruntinės, galimas fragmentinis lauko akmenų arba medžio dangų panaudojimas. Pagrindiniai įvažiavimai į planuojamoje teritorijoje esančius sklypus paliekami esami, nurodyti pagrindiniame brėžinyje, paveldotvarkos plane. Automobilių parkavimas specialiajam plane nesprendžiamas, nes nėra aiškus tolimesnis Sapiegų rezidencijos ir ligoninės pastatų teritorijos vystymas, Sapiegų rūmų pritaikymas. Tolimesnis teritorijos planavimas gali būti vykdomas rengiant atskirų sklypų detaliuosius planus.

Kultūros vertybės – Sapiegų rūmų ir parko, kodas AtR57, Nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugos individualaus pirminio reglamento Nr. 101 priede – Sapiegos rūmų teritorijos ribų plane pažymėta, kad tarp parko ir ligoninės pastato yra takas, kelias.

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba 2006-03-14 aktu Nr. KPD-RM-04, 2014-05-20 aktu Nr. KPD-RM-04/4 ir 2018-01-09 aktu Nr. KPD-RM-04/6 patikslino priklauso Sapiegų rezidencijos, Trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių kompleksui (unikalus objekto kodas 762) duomenis. Šio komplekso apibrėžtų teritorijos ribų plane pažymėtos komplekso dalys, kiti objektai. Plane 3 numeriu pažymėtas parkas (25773); 9 numeriu pažymėtas pirmas ligoninės pastatas (17351, kuriam suteikta 13 nekilnojamojo

turto registro unikalių numerių); 30 numeriu pažymėtos kelių, takų trasos; 31 numeriu pažymėtos medžių alėjos, eilės. Iš šio plano matyti, kad tarp minėto pirmojo ligoninės pastato (susidedančio iš 5 korpusų) bei parko yra pažymėta kelių, takų trasa. Ši trasa pažymėta šalia medžių alėjos, eilės.

Vilniaus miesto savivaldybės administracija 2021-11-29 raštu Nr. A51-119566/21(3.3.4.2E-AD24) informavo, kad 2015–2018 m. rengiant Sapiegų parko tvarkybos projektą buvo atlikti įvairūs parko tyrimai, kuriais remiantis parkas bus stebimas, tvarkomas ir prižiūrimas: 2015 m. atlikta Sapiegų rezidencijos parko kraštovaizdžio architektūros ir istorinės raidos tyrimai, istoriniai ikonografiniai tyrimai, Sapiegų parko tyrimas georadaru; 2016 m. – dendrologiniai tyrimai, analogų studija; 2017 m. – detalieji archeologiniai tyrimai, bioarcheologiniai tyrimai siekiant nustatyti XVIII ir XIX a. želdyno rūšinę įvairovę, projektiniai inžineriniai geologiniai tyrimai; 2018 m. – medžių garsinė tomografija, siekiant nustatyti parterio zonoje paliekamų medžių būklę. Vilniaus miesto savivaldybės panaudos teise valdomą Sapiegų parko teritoriją ir dalį kitos komplekso teritorijos (iš viso 4 ha) nuo 2020-09-01 prižiūri ir tvarko VšĮ „Vilniaus miesto parkai“. Įstaigos specialistai turi reikiamą kvalifikaciją – joje dirba miškininkai, kraštovaizdžio architektė bei arboristas, turintis tarptautinių arboristikos asociacijų sertifikavimo centrų (EAC ir ISA) išduotus medžių specialisto ir medžių techninio eksperto sertifikatus. Želdynų tvarkymo darbus pagal VšĮ „Vilniaus miesto parkai“ prašymus užsako Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto tvarkymo ir aplinkos apsaugos skyrius. Sapiegų parko teritorijoje automobilių transportas juda ar yra statomas tik servitutais nustatytose vietose. Teritorija nuo Antakalnio gatvės turi įvažiavimą į kalniuką su ženklais „Sustoti draudžiama“ ir ištisinėmis geltonomis juostomis pažymėtais kelio kraštais. Įvažiavimas užtvartas užtvartu. Užtvartas reguliuojamas VšĮ Vilniaus technologijų ir meno centro administracijos. Atliekų vežėjai ir kitas aptarnaujantis transportas iš Antakalnio gatvės pusės patenka pagal automatine numerių atpažinimo sistemą prie esamo užtvarto. Sapiegų rezidencijos, Trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso teritorija yra reguliuojama kaip gyvenamoji zona – pirmumas suteikiamas pėsčiajam ir greitis ribojamas iki 20 km/val. Teritorijoje yra automobilių stovėjimo aikštelė, kurią administruoja SĮ „Susisiekimo paslaugos“, ir VšĮ Vilniaus technologijų ir meno centras yra gavęs tam tikrą skaičių vietų automobiliams statyti ir moka rinkliavą nustatyta tvarka. 2014-10-24 nuomos sutartyje su vėlesniais pakeitimais nėra nustatyta, kad draudžiama VšĮ Vilniaus technologijų ir meno centro darbuotojams važinėti automobiliais Sapiegų rezidencijos, Trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso teritorijoje. Paminėtina, kad komplekso teritorijoje įsikūrusi Antakalnio seniūnija ir Paramos centras, kur periodiškai atvyksta aptarnaujantis transportas. Nuo L. Sapiegos gatvės pusės yra ženklas „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ (KET Nr. 303). Šis draudžiamasis kelio ženklas draudžia motorinių transporto priemonių, traktorių ir savaeigių mašinų eismą, išskyrus mopedus, motociklus be priekabų, maršrutinį, aptarnaujantįjį transportą ir skiriamuoju ženklu „Neįgalusis“ pažymėtas transporto priemones. Į šio ženklo galiojimo teritoriją negali atvažiuoti asmenys, kurie nėra priskiriami aptarnaujamajam transportui (pagal Kelių eismo taisyklių II skyrių). Aptarnaujantysis transportas – transporto priemonės, priklausančios draudžiamaisiais kelio ženklais pažymėtoje zonoje esančioms įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, toje zonoje gyvenantiems ar dirbantiems asmenims ar atvežančios į tą zoną krovinius arba atvykstančios jų paimti, įskaitant lengvuosius automobilius taksi, atvežančius į tą zoną keleivius arba atvykstančius jų paimti. Turimais duomenimis, nuo L. Sapiegos gatvės pusės esamu įvažiavimu naudojamosi retai.

Nekilnojamojo turto registro duomenimis, Antakalnio g. 17, Vilniuje yra 8,0925 ha ploto žemės sklypas, kadastro Nr. 0101/0045:254, su statiniais. Žemės sklypo pagrindinė naudojimo paskirtis – kita, naudojimo būdas: visuomeninės paskirties teritorijos, susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos, bendrojo naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo). Žemės sklypas nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai. Šiame žemės sklype yra administracinis pastatas, dvi asfaltuotos aikštelės, betoniniai laiptai, betoninė atraminė sienelė, tvora, betono plokščių aikštelė. Visi statiniai nuosavybės teise priklauso Vilniaus

miesto savivaldybei. Šio žemės sklypo 2,9343 ha daliai ir 0,006 ha daliai nustatyti servitutai – teisė važiuoti transporto priemonėmis (tarnaujantis).

Vadovaujantis Vilniaus miesto tarybos 2014-10-08 sprendimu Nr. 12030 „Dėl negyvenamųjų patalpų Antakalnio g. 17 nuomos ne konkurso būdu VŠĮ Vilniaus technologijų ir meno centrai, 2014-10-24 buvo sudaryta negyvenamųjų pastatų, statinių ir patalpų nuomos bei kito ilgalaikio materialiojo turto nuomos sutartis Nr. A466-2521(2.14.1.42-AD4), kuria minėtai viešajai įstaigai išnuomoti Antakalnio g. 17, Vilniuje esantys pastatai.

2015-08-08 valstybinės žemės panaudos sutartimi Nr. 49SUN-44-(14.49.58.) NŽT Vilniaus miesto skyriaus vedėjas suteikė panaudos gavėjui viešajai įstaigai Vilniaus technologijų ir meno centrai 41601 kv. m ploto žemės sklypo dalį, esančią 80925 kv. m ploto žemės sklype, esančiame Antakalnio g. 17, Vilniuje. Panauda suteikta ne ilgiau, nei statinių ar patalpų nuomos laikotarpiui.

2016-07-12 valstybinės žemės panaudos sutartimi Nr. 49SUN-33-(14.49.58.)/29-159(1.2.16-TD2) NŽT Vilniaus miesto skyriaus vedėjas suteikė panaudos gavėjui Vilniaus miesto savivaldybei 28871 kv. m ploto žemės sklypo dalį, esančią 80925 kv. m ploto žemės sklype, esančiame Antakalnio g. 17, Vilniuje.

Vilniaus miesto taryba 2001-01-31 sprendimu Nr. 212 patvirtino Sapiegos ligoninės teritorijos Antakalnio g. 17 detaliojo plano sprendinius: žemės naudojimo paskirtį, būdą, sklypo ribas ir statybos reglamentą pagal pridedamą brėžinį.

Vilniaus miesto valdyba 2001-04-05 sprendimu Nr. 636V, vadovaudamasi Vilniaus miesto taryba 2001-01-31 sprendimu Nr. 212 patvirtintu detaliuoju planu, nusprendė, kad atlikus sklypo matavimo darbus, nustatyti, kad ligoninių, poliklinikos, vaistinės, garažų, sandėlių ir pagalbinių statinių komplekso Antakalnio g.17 sklypas, kurio ribos pridedamoje miesto plano ištraukoje pažymėtos linijomis ir skaičiaus 1-49, yra 80925 kv. m. Šiuo sprendimu Vilniaus miesto valdyba nusprendė siūlyti Vilniaus apskrities viršininko administracijai nustatyti, kad minėto sklypo naudotojas leistų 60 kv. m ir 29343 kv. m ploto žemės sklypo dalimis naudotis kelio servitutais.

Vilniaus apskrities viršininkas 2001-06-07 įsakymu Nr. 1797-01 „Dėl valstybinės žemės sklypo Antakalnio g. 17, Vilniuje, išnuomojimo viešajai įstaigai Sapiegos ligoninė“, nustatė, kad žemės sklypas naudojamas kitai paskirčiai (ligoninių, poliklinikos, vaistinės, garažų, sandėlių ir pagalbinių statinių kompleksui eksploatuoti. Šiuo įsakymu nustatė žemės servitutus: 60 kv. m ir 29343 kv. m ploto kelio servitutus.

Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus vedėjas 2015-08-28 sprendimu Nr. 49SK-1579-(14.49.109.) patvirtino žemės sklypo, esančio Antakalnio g.17, Vilniuje, kadastro duomenis, nustatytus pagal matininko M. Kundelio 2015-02-11 parengtą žemės sklypo kadastro duomenų bylą. Šiuo įsakymu vedėjas laikė, kad žemės sklypui išlieka Vilniaus apskrities viršininkas 2001-06-07 įsakymu Nr. 1797-01 nustatyti 60 kv. m ir 29343 kv. m ploto kelio servitutai, suteikiantys teisę važiuoti transporto priemonėmis (tarnaujantys daiktai).

Iš matininko M. Kundelio 2015-02-11 parengto žemės sklypo, kadastro Nr. 0101/0045:254, plano, šio žemės sklypo dalių, reikalingų savarankiškai funkcionuojančiam statiniui ir įrenginiui eksploatuoti plano matyti, kad tarp parko ir pastatų yra kelio servitutas - teisė važiuoti transporto priemonėmis (tarnaujantis daiktas). Parko teritorijoje nurodyti žemės naudojimo apribojimai – saugotini želdiniai (medžiai ir krūmai), augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, žemės plotas 24218 kv. m. Šį žemės sklypo planą suderino Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus teritorinio skyriaus vyriausioji specialistė, 2015-03-17 reg. Nr. T-71. Planą paveldosauginiu požiūriu suderino Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto plėtros departamento Kultūros paveldo apsaugos skyriaus vedėjas, 2015-03-05, reg. Nr. 15-134TP. Šį planą suderino Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus vyriausieji specialistai 2015-03-31 ir 2015-04-03, bei Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto plėtros departamento Žemės duomenų skyriaus Geodezijos ir kartografijos poskyrio vedėja, 2015-03-02.

Žemės įstatymo 23 str. 1 d. numatyta, kad administraciniu aktu servitutus nustato Nacionalinė žemės tarnyba vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimu. Šio straipsnio 9 d. numatyta, kad administraciniu aktu nustatytas servitutas Civilinio kodekso nustatytais pagrindais baigiasi, kai institucija, priėmusi sprendimą nustatyti servitutą, priima sprendimą tokį servitutą panaikinti.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 5 str. 10 d. numatyta, kad Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos : <...> 9) parengia ir išduoda nacionalinio ir regioninio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus; <...> 17) organizuoja teritorijų planavimo dokumentų, įgyvendinančių šio įstatymo reikalavimus, rengimą; 18) tikrina, kaip vykdomas šis įstatymas ir kiti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantys teisės aktai, kontroliuoja, ar nepažeidžiami šie teisės aktai; 19) kontroliuoja kultūros paveldo tvarkybą ir priežiūrą, stabdo fizinių ir juridinių asmenų atliekamus veiksmus nekilnojamosiose kultūros vertybėse, jų teritorijose ir apsaugos zonose, jeigu nustatomi paveldosaugos reikalavimų pažeidimai.

Želdynų įstatymo 4 str. 4 d. numatyta, kad Kultūros ministerijos įgaliota institucija: 1) koordinuoja ir organizuoja želdynų – kultūros paveldo objektų būklės stebėseną; 2) rengia paveldo tvarkybos reglamentą, skirtą istorinių želdynų tvarkybai, istorinių želdynų paveldotvarkos programas ir organizuoja šių programų vykdymą; 3) kontroliuoja istorinių želdynų – kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo objektų teritorijoje ar kultūros paveldo vietovėje esančių želdynų ir želdinių – jų vertingųjų savybių tvarkybą ir priežiūrą, inicijuoja ir organizuoja jų skelbimą valstybės saugomais kultūros paveldo objektais. Šio įstatymo 12 str. 1 d. numatyta, kad saugomais kultūros paveldo objektais želdynai skelbiami, prižiūrimi ir tvarkomi vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu ir šiuo įstatymu. Šio įstatymo 17 str. numatyta, kad istoriniai želdynai prižiūrimi ir tvarkomi išlaikant vientisas architektūrinės kompozicijas, istorinius, etnografinius bruožus, atkuriant autentišką augaliją ir kitus elementus, konservuojant, restauruojant želdynų statinius ir įrenginius. Želdiniai istoriniuose želdynuose atnaujinami nekeičiant želdynų meninės išraiškos, pirminio projekto idėjos, atvirų erdvių ir medynų proporcijų, jų kontūrų plastikos. Istoriniai želdynai – kultūros paveldo objektai – projektuojami, prižiūrimi ir tvarkomi vadovaujantis šiuo įstatymu ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu. Specialieji reikalavimai istorinių želdynų – kultūros paveldo objektų – priežiūrai ir tvarkymui nustatomi kultūros ministro patvirtintame paveldo tvarkybos reglamente, skirtame istorinių želdynų tvarkybai. Įstatymo 18 str. 2 d. numatyta, kad parkų priskyrimo valstybinės reikšmės parkams kriterijai, šių parkų apsauga, tvarkymas, lankymas ir kontrolė reglamentuojami Valstybinės reikšmės parkų nuostatuose. Įstatymo 19 str. numatyta, kad vykdant tinkamą želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą, įgyvendinant skaidrų želdynų kūrimo ir pertvarkymo procesą užtikrinamas viešasis interesas, kuris įgyvendinamas: 1) išsiaiškinant ir įvertinant visuomenės poreikius prieš pradėdant planuoti, projektuoti ir įgyvendinti viešųjų želdynų projektus; 2) Teritorijų planavimo įstatymo ir Vyriausybės patvirtintų Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų nustatyta tvarka vykdant teritorijų planavimo dokumentų, kuriais planuojami želdynai, viešinimo procedūras ir šio įstatymo 20 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka informuojant visuomenę apie numatomą viešųjų želdynų projektų rengimą ir įgyvendinimą; 3) šio įstatymo nustatyta tvarka informuojant visuomenę apie priimtus sprendimus ir išduotus leidimus kirsti, kitaip pašalinti iš augimo vietos ar intensyviai genėti saugotinus želdinius, želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijos išvadas, želdynų ir želdinių būklės ekspertizės išvadas ir numatomus atlikti viešųjų želdynų ir želdinių tvarkymo darbus; 4) skelbiant želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos duomenis ir juos patikslinant šio įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka; 5) šio įstatymo nustatyta tvarka viešai skelbiant savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių būklės stebėsenos duomenis, želdynų ir želdinių būklės ekspertizės išvadas, želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijos išvadas. Įstatymo 29 str. numatyta, kad želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą, želdynų kūrimą, želdinių veisimą, želdynų ir želdinių inventorizavimą kontroliuoja Aplinkos ministerijos įgaliota institucija. Želdynų, įrašytų į Kultūros

vertybių registrą, apsaugą kontroliuoja Kultūros ministerija ar jos įgaliota institucija. Istorinių želdynų – kultūros paveldo objektų – konservavimą, restauravimą, atkūrimą, vientisos kultūrinių ansamblių architektūrinės kompozicijos laikymąsi kontroliuoja Kultūros ministerijos įgaliota institucija.

Valstybinės reikšmės parkų nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-08-25 nutarimu Nr. 1239, 7 p. numatyta, kad parkuose draudžiama: 7.1. keisti ir žaloti Parkų kompoziciją, jų erdvinę – planinę struktūrą (reljefą, vandens telkinius, takų tinklą), mažinti istorinę, architektūrinę, kultūrinę, estetinę, ekologinę vertę, naikinti ar žaloti Parko želdinius, mažuosius kraštovaizdžio architektūros ir inžinerinius statinius, gamtos ir kultūros paveldo objektus; 7.2. ne keliuose važinėti motorinėmis transporto priemonėmis, jas statyti ar kitaip eksploatuoti (įskaitant dvirates, trirates ir keturrates savaeigės transporto priemones), išskyrus specialiąsias transporto priemones, žemės ir miškų ūkio techniką Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka; <...>. Šių nuostatų 11 p. numatyta, kad parko ir jo želdinių būklės, želdinių veisimo vidaus kontrolę vykdo savivaldybės administracijos. Parko ir jo želdinių apsaugos valstybinę kontrolę vykdo Aplinkos ministerija ir jos įgalios institucijos.

Valstybinės reikšmės parkų nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-08-25 nutarimu Nr. 1239 (2022-01-05 nutarimo Nr. 6 redakcija, galiojanti nuo 2022-01-07) 6, 7, 10, 11 ir 14 p. numatyta, kad parkų tvarkymą, priežiūrą, būklės stebėseną, želdinių veisimą, jų apsaugą organizuoja žemės, kurioje yra parkai, valdytojas arba savivaldybės vykdomoji institucija, jei tarp savivaldybės vykdomosios institucijos ir valstybinės žemės, kurioje yra parkai, valdytojo sudaryta sutartis dėl parko tvarkymo, lankymo sąlygų, želdinių apsaugos ir priežiūros. Parkų kūrimo, želdinių sodinimo, apsaugos, priežiūros ir tvarkymo darbus ar dalį jų savivaldybės vykdomoji institucija gali suteikti teisę atlikti asmenims, nurodytiems Želdynų įstatymo 27 str. 4 d.. Parkų ir juose esančių želdinių inventorizavimas ir apskaita vykdomi vadovaujantis aplinkos ministro tvirtinamomis Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklėmis. Parkų ir juose esančių želdinių inventorizavimą ir apskaitą organizuoja savivaldybių, kuriose yra parkai, vykdomosios institucijos. Apie parkų būklę, jų projektavimo, tvarkymo ir priežiūros darbus, parkų ir juose esančių želdinių inventorizavimo ir apskaitos duomenis visuomenė informuojama vadovaujantis Želdynų įstatymo 19 ir 20 str. reikalavimais. Parkų ir jų želdinių apsaugos kontrolę vykdo Želdynų įstatymo 29 str. nurodytos institucijos.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, konstatuotina, jog aukščiau minėta 2015-09-08 panaudos sutartis, kuria išnuomota ginčo žemės sklypo dalis nuomos sutartimi išsinuomotiems pastatams eksploatuoti. Ši sutartis nepažeidžia Valstybinių parkų nuostatams. Valstybės saugomo Sapiegų parko teritorija patenka į Vilniaus miesto savivaldybės panaudos teise valdomą žemės sklypo dalį. Servitutai, sutinkamai su aukščiau nurodytais teisės aktais, nustatyti administraciniu aktu. Sapiegų parko apsaugos kontrolę vykdo Kultūros paveldo departamentas, kuris, kaip minėta, kontroliuoja, ar nepažeidžiami nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantys teisės aktai, organizuoja teritorijų planavimo dokumentų, įgyvendinančių šio įstatymo reikalavimus, rengimą. Šiuo atveju servitutai nustatyti ginčo žemės sklypui, kurio planui pritarė Kultūros paveldo departamento teritorinis padalinys. Jei Kultūros paveldo departamentas nustatys kitus (galimai – labiau apsaugančias ir (ar) detalesnes) kultūros paveldo objekto – Sapiegų parko apsaugos reikalavimus, valstybinės žemės patikėtinis sprendimu (administraciniu aktu) galės panaikinti nustatytus servitutus, ir, esant būtinumui ir galimybei, nustatyti kitus (kitokios apimties ir (ar) turinio).

Vadovaujantis Prokuratūros įstatymo 19 str. 1 d., prokurorai gina viešąjį interesą, kai nustato teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamos asmens, visuomenės, valstybės teisės ir teisėti interesai, ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu, o valstybės ar savivaldybių institucijos, kurių veiklos srityse buvo padarytas teisės aktų pažeidimas, nesiėmė priemonių jam pašalinti, arba kai tokios kompetentingos institucijos nėra.

Taigi, ir nagrinėjamu atveju teisinis pagrindas prokurorui kreiptis į teismą su ieškiniu dėl viešojo intereso gynimo ar taikyti kitas viešojo intereso gynimo priemones būtų tik tuo atveju, jeigu būtų nustatyti tam tikri teisės aktų pažeidimai ir pripažinta, kad tokie pažeidimai laikytini viešojo

intereso pažeidimu. Kadangi nenustatytas viešojo intereso pažeidimas ir prokurorui nėra teisinio pagrindo kreiptis su prašymu į teismą, todėl dėl Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse persiūsto asociacijos „Antakalniečių bendruomenė“ prašymo dalyje dėl valstybinės žemės panaudos ir servituto nustatymo, reg. Nr. AP-31649, išdėstytų aplinkybių priimtinas prokuroro nutarimas atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, apie tai informuojant pareiškėją.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta bei vadovaudamasi Prokuratūros įstatymo 19 str. 1 ir 5 d., Prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatų, patvirtintų generalinio prokuroro 2012-08-23 įsakymu Nr. I-268, 16.1.2 p., 19.1 p., Rekomendacijų dėl viešojo intereso gynimo, patvirtintų generalinio prokuroro 2018-06-26 įsakymu Nr. I-218 (2020-10-15 įsakymo Nr. I-304 red.), 36, 48.2 ir 48.6 p.,

N u t a r ė :

1. Atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės pagal Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse persiūstą asociacijos „Antakalniečių bendruomenė“ prašymą dalyje dėl valstybinės žemės panaudos ir servituto nustatymo, Vilniaus apygardos prokuratūroje 2021-12-07 reg. Nr. AP-31649.

2. Apie priimtą sprendimą informuoti asociaciją „Antakalniečių bendruomenė“, išaiškinant, kad turi teisę šį nutarimą apskusti Vilniaus apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus vyriausiajam prokurorui, Vilniaus apygardos vyriausiajam prokurorui arba Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokurorui, skundą per Generalinę prokuratūrą paduodant per 30 dienų nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos.

Viešojo intereso gynimo skyriaus prokurorė

Eidivalda Meškienė